

สถานะปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

จัดทำโดย

อนุสร อนุวงศ์

8 ตุลาคม 2557

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) คือการที่บริษัทที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศหรือประเทศที่จะมาลงทุน (Source Countries) ต้องการมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยหรือประเทศที่รับการลงทุน (Host Countries) เพื่อสร้างผลกำไรส่งกลับไปยังบริษัทในประเทศของตน¹ โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีประโยชน์ต่อประเทศ เนื่องจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะทำให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ เพิ่มการจ้างงานภายในประเทศ และมีการขยายเม็ดเงินการลงทุนซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนการลงทุนภายในประเทศ ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจและเตรียมพร้อมกับการลงทุนจากต่างประเทศ บทความนี้จะนำเสนอ สถานะปัจจุบันและความท้าทายในอนาคต ในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในไทย

สถานะปัจจุบันการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI)

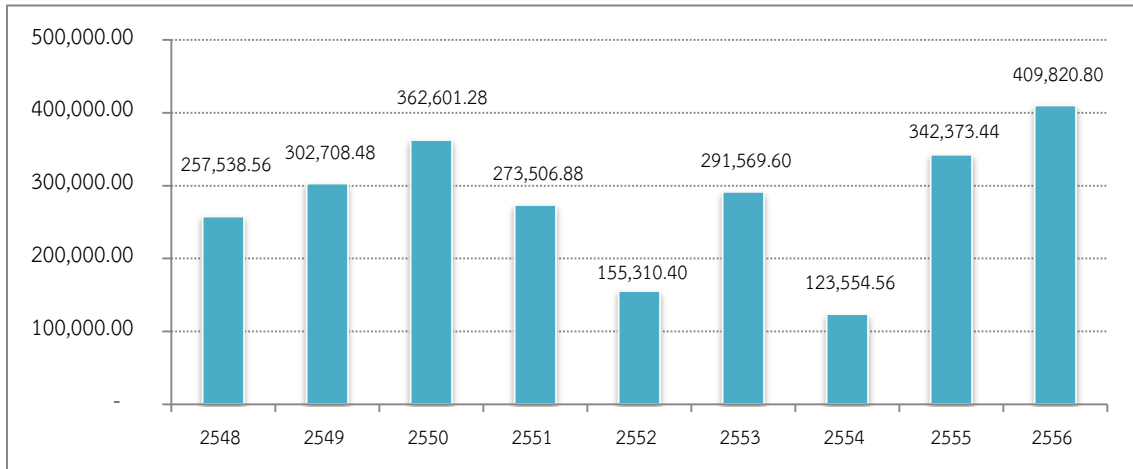
เมื่อพิจารณาถึงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า มีมูลค่าเฉลี่ยที่ 279,881.04 ล้านบาท² ซึ่งสูงสุดในปี 2556 คือ 409,820.80 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย เทียบกับปีก่อนหน้าอยู่ที่ร้อยละ 18 ดังแผนภาพที่ 1 สะท้อนให้เห็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจในประเทศที่มีเสถียรภาพและมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคที่เป็นปัจจัยดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในไทย แม้ว่าภายในประเทศไทยจะมีปัญหาทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองในบางช่วงก็ตาม

¹ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

² เป็นข้อมูลการลงทุนฯ ในรูปของเงินลงทุนสุทธิของทุกภาคเศรษฐกิจ โดยตัวเลขบวก หมายถึง มีการลงทุนเพิ่ม (ไม่ว่าจะในรูปของการลงทุนในทุนเรือนหุ้น กำไรสะสมที่นำกลับมาลงทุน หรือการกู้ยืมจากบริษัทในเครือในต่างประเทศ) สูงกว่าการลดการลงทุน (ไม่ว่าจะในรูปของการลดสัดส่วนการถือหุ้น การถอนเงินลงทุน หรือการคืนเงินกู้ให้บริษัทในเครือในต่างประเทศ) ขณะที่ตัวเลขติดลบ หมายถึง ในช่วงเวลานั้น ๆ มีการเพิ่มการลงทุนต่ำกว่าการลดการลงทุน (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

แผนภาพที่ 1 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปี 2548- 2556

หน่วย : ล้านบาท

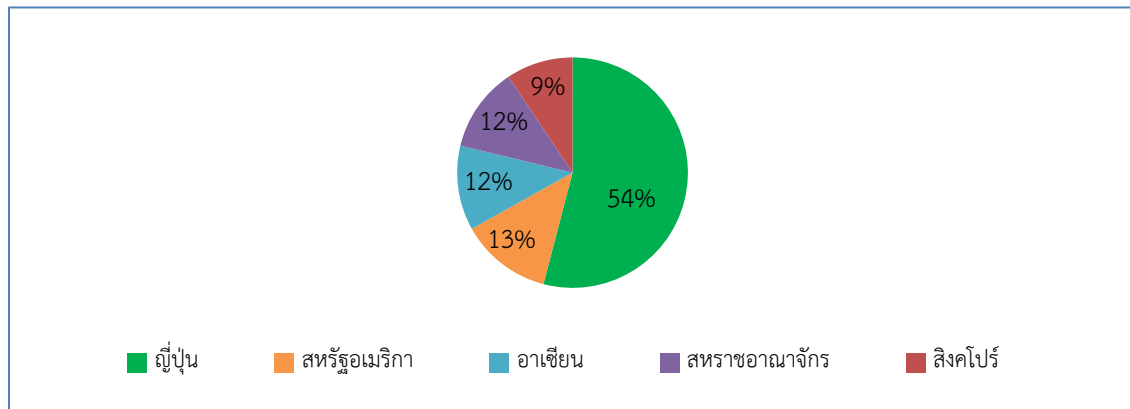

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

โดย 5 อันดับแรกของประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงมายังไทย คือ ญี่ปุ่นร้อยละ 54 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 13 อาเซียนร้อยละ 12 สหราชอาณาจักรร้อยละ 12 สิงคโปร์ร้อยละ 9 ต่อ 5 อันดับแรกของประเทศที่มีการลงทุนมายังไทย ดังแผนภาพที่ 2 จากโครงสร้างดังกล่าว จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่น คือ ประเทศที่มีการลงทุนในไทย สูงมาก เนื่องมาจาก ข้อตกลงของ Plaza Accord ในปี 2528 ซึ่งส่งผลกระทบต่อค่าเงินที่ทำให้แข็งค่า ทำให้ญี่ปุ่น ย้ายฐานการผลิตบางส่วนมายังประเทศไทย

แผนภาพที่ 2 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ 5 อันดับแรก ปี 2556

หน่วย : ร้อยละ

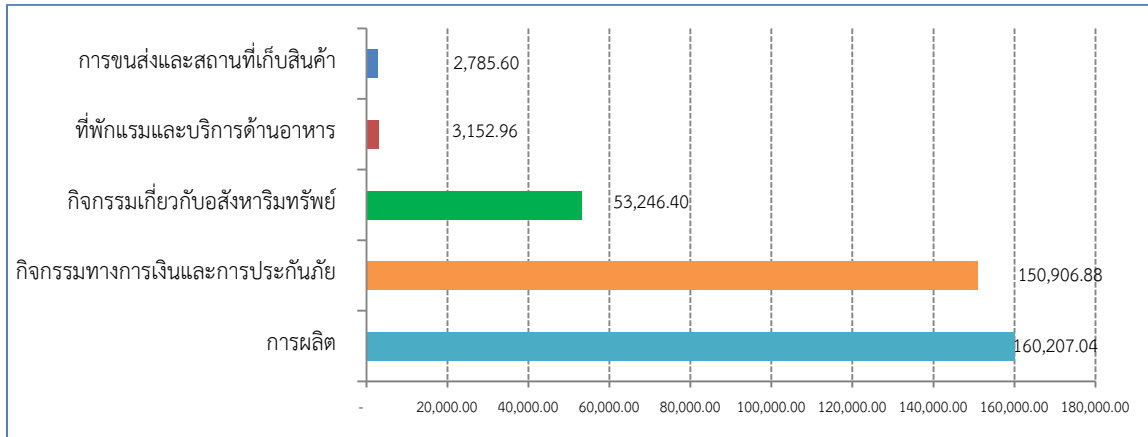

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อพิจารณารายประเภทธุรกิจของการลงทุนโดยตรง จะเน้นหนักไปที่การผลิตถึง 160,207.04 ล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 39 ของการลงทุนโดยตรง 5 อันดับแรก ดังแผนภาพที่ 3 ซึ่งจะเป็น การผลิตยานยนต์ รถพ่วงและรถกึ่งพ่วง การผลิตคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทางทัศนศาสตร์ การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ รองลงมาจากผลิตจะเป็น กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยมูลค่า 150,906.88 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 37 ของการลงทุนโดยตรง 5 อันดับแรก ในส่วนที่เหลือ เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับภัตตาคารมทรัพย์ ที่พักและบริการด้านอาหาร การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้ารวมมูลค่า 59,184.96 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13.11 ของการลงทุนโดยตรง 5 อันดับแรก ตามลำดับ จะเห็นได้ส่วนใหญ่ของประเภทธุรกิจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเป็นอุตสาหกรรมการผลิต และเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นเทคโนโลยีแบบเก่าซึ่งในอนาคตหากมีอุตสาหกรรมที่มีรูปแบบการผลิตแบบใหม่และพัฒนาเทคโนโลยีให้สูงขึ้น เช่น นาโนเทคโนโลยี พลังงานทดแทน ต่าง ๆ เป็นต้น หรือมีการพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไป

แผนภาพที่ 3 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจำแนกตามประเภทธุรกิจ ปี 2556

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ความท้าทายในอนาคตของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีทั้งปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศ ปัจจัยภายในคือ บรรยากาศทางการลงทุนในประเทศ ทั้งในแง่ของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศว่ามีมากหรือน้อย ส่วนปัจจัยภายนอกคือ เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของผู้ลงทุน และคู่แข่งของประเทศที่รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาโอกาสที่จะได้รับจากการลงทุนจากต่างประเทศ จากปัจจัยภายนอกพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียนกำลังเป็นที่ดึงดูดของนักลงทุนเนื่องจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ประกอบกับประเทศในอาเซียนมีทรัพยากรที่เป็นที่น่าดึงดูดนักลงทุน กระนั้นก็ตาม เมื่อมีการรวมกลุ่มในภูมิภาคทำให้นักลงทุนหันมาให้ความสำคัญกับประเทศในอาเซียน ซึ่งไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นแต่ยังรวมประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ซึ่งจะกลายมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญในการดึงดูดนักลงทุนต่างภูมิภาคเพื่อเข้ามาลงทุนโดยตรง โดยเฉพาะอินโดนีเซียที่มีอัตราการขยายตัวของการลงทุนโดยตรงเข้า-ออกเทียบกับปีก่อนหน้าเฉลี่ยปี 2546-2556 ถึงร้อยละ 42 และเวียดนาม ร้อยละ 16 ซึ่งมากกว่าไทยและมาเลเซียที่มีอัตราการขยายตัวของการลงทุนโดยตรงเข้า-ออกเทียบกับปีก่อนหน้าเฉลี่ยปี 2546-2556 ร้อยละ 14 ดังตารางที่ 1 สาเหตุที่อินโดนีเซียมีอัตราการลงทุน

โดยตรงในประเทศสูง เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยการผลิตและตลาดสินค้า นอกจากนี้อินโดนีเซียยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะเหมืองแร่และถ่านหิน นอกจากนี้ปัญหา ด้านคู่แข่ง ประสิทธิภาพการผลิตในประเทศยังเป็นส่วนสำคัญ หากการผลิตในประเทศยังมีการใช้เทคโนโลยีระดับต่ำและไม่มีการลงทุนต่อยอดหรือพัฒนาการผลิตต่าง ๆ ในอนาคตอาจทำให้ไม่ดึงดูดนักลงทุน เพราะนักลงทุนจะย้ายไปลงทุนประเทศเพื่อนบ้านที่มีแรงงานจำนวนมากและถูกกว่า หรือมีเทคโนโลยีการผลิตที่สูงกว่าไทย

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวของการลงทุนโดยตรงมายังประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทยและเวียดนาม ปี 2546-2556

หน่วย : ร้อยละ

Indonesia	Malaysia	Thailand	Viet Nam
42	14	14	16

ที่มา : UNTAD

หมายเหตุ : รวบรวมข้อมูลและประมวลผลโดยศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สรุปได้ว่าแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมายังไทยมากที่สุด และการลงทุนโดยตรงส่วนใหญ่เน้นรับจ้างผลิต ซึ่งเป็นลักษณะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีไม่สูงมากนัก และหากอนาคตมีการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคจะทำให้มีแรงดึงดูดการลงทุนเข้ามาสู่ภูมิภาคมากยิ่งขึ้น ซึ่งอินโดนีเซียถือเป็นคู่แข่งที่สำคัญเนื่องจากมีแรงงานจำนวนมากและเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ดังนั้นไทยจึงต้องรักษาฐานการผลิตเดิมโดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตในปัจจุบัน และมีการปรับตัวทั้งในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต เพื่อเป็นการดึงดูดอุตสาหกรรมที่มีเทคโนโลยีใหม่และสูงขึ้น เพื่อรับมือกับโอกาสที่จะก้าวเข้ามาและสามารถแข่งขันได้อย่างทันที่ทันที่ เนื่องจากในอนาคตอุตสาหกรรมแบบเก่าอาจจะหมดความสำคัญ ซึ่งอาจจะทำให้ประเทศสูญเสียข้อได้เปรียบจากการเป็นฐานการผลิตเดิมได้